

**Rozhodčí a smírčí rada
spolku Junák – český skaut, z. s.**

v plénu svých členů ve složení předseda Mgr. Petr Pavlok, místopředseda RNDr. Tomáš Řehák a členové Mgr. Mariana Ermlová, Mgr. Jiří Kubala a Mgr. Tomáš Vítek, MPA za účasti náčelní, náčelníka a starosty, vynesla podle čl. 155 Stanov Junáka – českého skauta, z.s., tento

**NÁLEZ
ze dne 16. ledna 2022**

**o výkladu Stanov Junáka – českého skauta ve věci sněmů
organizačních jednotek:**

Náčelnictvem plánovaná změna Organizačního řádu, která jednorázově umožní svolání sněmu organizační jednotky i za více než 42 měsíců od posledního řádného sněmu není v rozporu se Stanovami Junáka – českého skauta.

ODŮVODNĚNÍ

I. K zahájení a průběhu řízení

[1] Dne 31. prosince 2021 bylo Rozhodčí a smírčí radě doručeno podání ses. Mgr. Venduly Buškové – Věni, náčelní Junáka – českého skauta (dále jen Junáka), jehož obsahem je žádost o posouzení souladu plánované změny Organizačního řádu (dále jen OŘJ) se Stanovami Junáka – českého skauta (dále jen Stanovami). Jedná se o takovou změnu OŘJ, která umožní (jednorázově, fakultativně) svolání sněmu jednotky i za více než 42 měsíců od posledního řádného sněmu. Tato změna je podle vyjádření podatelky vyvolaná pandemií Covid-19, která způsobila posunutí řádného Valného sněmu až na rok 2024.

[2] Ses. Bušková ve svém podání informovala RSRJ, že Náčelnictvo na svém 121. zasedání dne 20. 11. 2021 projednalo materiál, který popisuje navrhovanou změnu OŘJ, a přijalo usnesení NJ/121/12: *Náčelnictvo schválilo tezi změny Organizačního řádu, která po omezenou dobu umožní jednotkám svolat sněmy i za více než 42 měsíců od posledního řádného sněmu. [Schváleno zjevnou většinou (22/0/2)].*

[3] Záměr změny OŘJ projednává Náčelnictvo na základě následující argumentace: Poslední řádný valný sněm se konal v březnu 2017. Dle stanov (čl. 110) se Valný sněm (dále jen VSJ) koná zpravidla jednou za tři roky, nejpozději však do 42 měsíců (tj. 3,5 roku) od konání posledního řádného VSJ. Řádný VSJ se měl konat v březnu 2020 (tak jako vždy standardně po 3 letech, tj. 36 měsících). Z důvodu pandemické situace byl odložen na září 2020 a nakonec zrušen. Elektronickým hlasováním byl přijat přechodný dodatek Stanov, který říká,

že lhůta pro konání dalšího řádného VSJ se bude počítat od vyhlášení výsledků voleb, které se uskutečnily dálkově v říjnu 2020. Výsledky elektronických voleb byly vyhlášeny na začátku října 2020. Další řádný VSJ by se tedy měl konat cca na konci září 2023 (pokud by byla dodržena obvyklá 3letá perioda), nejpozději však na konci března 2024. Z dosavadních zkušeností vyplývá, že nejvhodnějším obdobím pro konání VSJ je přelom zimy a jara, navíc v létě 2022 se bude konat mimořádný VSJ. VRJ tedy navrhuje směřovat pořádání VSJ právě na cca březen 2024. Dodatkem Stanov byl řešen termín pouze VSJ, nikoliv sněmů VOJ a ZOJ. Podle čl. 131 OŘ se řádný sněm OJ svolává zpravidla jednou za tři roky, nejpozději však do 42 měsíců od konání posledního řádného sněmu. Je zvykem, že krajské sněmy se konají během pár měsíců před VSJ (a těsně před nimi zase okresní a střediskové). Poslední krajské sněmy proběhly tedy v období listopad 2019 - leden 2020. V souladu s OŘJ by se tedy krajské sněmy měly konat po 3 letech (přelom 2022/2023) nejpozději po 3,5 letech (červen/červenec 2023). Dočasné zrušení této lhůty otevírá možnost, že pokud by byli zvolení činovníci ochotni si prodloužit funkční období o rok, sladil by se opět termín sněmů s VSJ. Uvažuje se pouze o možnosti prodloužení funkčního období, tedy nikoliv o povinnosti.

[4] Ses. Bušková dále uvádí, že jak vyplývá ze Stanov, změna OŘJ je v kompetenci Náčelnictva, jedná se tedy dle jejího názoru o legální postup v souladu s vnitřním právem Junáka. Nicméně by uvítala vyjádření RSRJ, zda skutečně uvedený postup není v rozporu se Stanovami. Podle jejího vyjádření je názor RSRJ požadován též některými kraji.

[5] RSRJ se v návaznosti na předchozí bod zabývala tím, zda předmětná věc vůbec přísluší RSRJ k projednání a došla k závěru, že ano, tuto otázku má RSRJ posoudit.

[6] K tomuto závěru dospěla RSRJ na základě úvahy, že jakkoliv je znění OŘJ nepochybně v kompetenci Náčelnictva, je zásah do mechanismů, jimiž jsou ustavovány orgány Junáka natolik významný z hlediska implementace demokratických principů zakotvených ve Stanovách, že je nezbytné pečlivě dbát na soulad takových zásahů se zněním Stanov. RSRJ tedy konstatovala, že v souladu čl. 73 Řádu Rozhodčí a smírčí rady (dále jen ŘRSRJ) existuje a je alespoň v základu vymezena otázka, která obsahově je otázkou výkladu Stanov, řešení takové otázky není zcela zřejmé a existuje vážný a oprávněný zájem na vyřešení takové otázky.

[7] RSRJ se dále zabývala tím, jakým druhem řízení podle ŘRSRJ je třeba nastolenou otázku projednat. Vzhledem k tomu, že se jedná o posouzení ex ante a nikoliv ex post, nejedná se o řízení o zrušení vadných řídicích aktů podle části 13 ŘRSRJ. Vzhledem k tomu, že záležitost není RSRJ předkládána jako spor, nejedná se ani o řízení o sporu mezi orgány a útvary ve vztahu k ústředním orgánům (část 15 ŘRSRJ). RSRJ nakonec došla k závěru, že předložený podnět je skutečně podnětem k výkladu Stanov, jak byl ostatně podatelkou i označen, jakkoliv neoznačuje konkrétní části Stanov, které mají být vyloženy.

[8] RSRJ rozhodla, že předmětem výkladu Stanov jsou ve vztahu k prezentovanému záměru následující články Stanov:

21. Junák je činovnickou demokracií v tom smyslu, že odpovědnost za řízení organizace a právo i povinnost podílet se na rozhodování mají činovníci nebo jimi volení delegáti sněmů; ostatní osoby jen tehdy, je-li tak určeno vnitřním právem.

38. Organizační jednotky jsou spravovány svými orgány. Jsou to:

- a) Sněm, který je nejvyšším orgánem organizační jednotky; sněm může rozhodovat ve všech věcech organizační jednotky, které nejsou upraveny předpisy přijatými ústředními orgány nebo orgány nadřízené organizační jednotky.*
- b) Rada, která je vrcholným řídicím orgánem organizační jednotky v době mezi sněmy a může rozhodovat ve všech věcech organizační jednotky, které nejsou upraveny předpisy přijatými ústředními orgány nebo orgány nadřízené*

organizační jednotky nebo usnesením sněmu organizační jednotky. Rada svým usnesením také stanoví v mezích stanovených vnitřním právem výši a splatnost členských příspěvků pro členy organizační jednotky.

- c) *Revizní komise, která je kontrolní komisí ve smyslu občanského zákoníku.*
- d) *Vedoucí střediska (případně kapitán přístavu) či předseda rady vyšší organizační jednotky (dále jen vedoucí organizační jednotky) a jeho zástupce. Vedoucí organizační jednotky je statutárním orgánem a řídicím orgánem organizační jednotky, do jehož působnosti spadá vše, co není vyhrazeno jinému orgánu. Zastupuje jej v plném rozsahu zástupce vedoucího organizační jednotky.*
- e) *Další orgány, které stanoví řád.*

Nestanoví-li řád jinak, jsou orgány organizační jednotky voleny jejím sněmem. Způsob ustavení, působnost a pravomoc orgánů organizačních jednotek dále stanoví vnitřní právo.

50. Vnitřním právem se rozumí soubor psaných i nepsaných pravidel, zvyklostí, výkladů a principů, kterými se Junák i jeho jednotky, orgány a členové řídí.

[9] RSRJ v souladu s ŘRSRJ zahájila svým usnesením ze dne 4. ledna 2022 řízení ve věci výkladu Stanov a rozhodla, že jeho účastníky budou náčelní (která je i podatelkou), náčelník a starosta. Náčelník a starosta byli na základě tohoto usnesení vyzváni k vyjádření.

[10] RSRJ obdržela vyjádření náčelníka dne 5. ledna 2022 a vyjádření starosty rovněž dne 5. ledna 2022. Oba účastníci se vyjádřili v tom smyslu, že proti navrženému záměru nemají námitek a jsou v souladu s návrhem náčelní, která se ve vyjádření ze dne 5. ledna vyjádřila, že nebude původní podání dále doplňovat.

[11] RSRJ rovněž obdržela k věci vyjádření od předsedy Jihomoravského kraje, Martina Hovorky - Maha, jako zástupce jednoho z krajů citovaných v textu podnětu. Podle jeho vyjádření si kladli obecněji položenou otázku: zda vrcholné orgány Junáka - ať už v sebevětší shodě - mohou umožňovat vedení organizačních jednotek prodloužovat si funkční období, byli-li svými sněmy zvoleny s očekáváním a legitimitou na dobu 3-3,5 let a nikoliv delší. Tedy zda nedochází k určité "změně pravidel v průběhu hry", s níž sněmy jednotek nedaly souhlas. RSRJ se nicméně rozhodla nerozšiřovat okruh účastníků řízení, z důvodu procesní ekonomie - přibrání představitelů 14 krajů by významně prodloužilo projednání celé věci. Myšlenka uvedená ve vyjádření br. Hovorky je pak samozřejmou součástí výkladu.

II. Samotné odůvodnění výroku

[12] Dotčeným ustanovením OŘJ je čl. 131, kdy podstatou projednávaného návrhu je dočasné suspendování jeho druhé věty:

(131) Svolaatel může sněm svolat vždy, když to považuje podle situace za potřebné. Řádný sněm se svolává zpravidla jednou za tři roky, nejpozději však do 42 měsíců od konání posledního řádného sněmu.

[13] Problém lze spatřovat ve "změně pravidel v průběhu hry", tedy v situaci, kdy delegáti předchozího řádného sněmu volili své orgány s očekáváním, že je volí pouze na 3, maximálně pak 3,5 roku. Takové očekávání by se nenaplnilo, zvolené orgány by setrvaly ve svých funkcích až o rok déle. Obdobné očekávání mohli mít delegáti sněmů i ve vztahu k jiným usnesením jejichž platnost by byla limitována sněmem následujícím - i zde dojde k prodloužení lhůty proti původnímu očekávání.

[14] RSRJ nicméně musí poukázat na to, že taková očekávání nemohou být absolutní - delegáti sněmů si mají být vědomi, že pravidla pro jejich konání jsou upravena řádem a ten

může být změněn. Požadavek, aby nebyl měněn “v průběhu hry” je pak prakticky nesplnitelný, neboť vzhledem k ustanovení čl. 132 OŘJ (viz dále) může lhůta pro konání dalšího sněmu být v různých organizačních jednotkách různá a jediný způsob, jak by mohlo k takové změně dojít, aniž by se dotkla probíhajících funkčních období, by spočíval v odložení účinnosti takové změny v délce alespoň 42 měsíců. Takový postup by ovšem byl krajně nepraktický a neumožňoval by adekvátní reakci na okolnosti, což je zase naopak oprávněný požadavek na efektivnost řízení organizace. RSRJ poukazuje na to, že stanovení maximální délky mezisněmovního období zdaleka není jedinou změnou, která na probíhající funkční období orgánů OJ dopadá - výhrada neměnit podstatné okolnosti jejich průběhu by pak musela být vztažena na řadu dalších ustanovení vnitřního práva.

[15] Požadavek “neměnit pravidla během hry” považuje RSRJ za oprávněný, ale musí být chápán v duchu clausule “rebus sic stantibus” („za předpokladu, že věci zůstanou, jak jsou“). Je tedy přiměřené předpokládat, že změny zasahující do probíhajících procesů budou legitimizovány skutečnou nutností, nějakou objektivně nastalou okolností, jejíž nerespektování by přineslo jiné negativní dopady.

[16] V posuzované věci takovou objektivně nastalou okolnost představuje posun konání VSJ. Pokud by na tuto okolnost Náčelnictvo nereagovalo a neměnilo tedy pravidla, přinesl by takový postup jiné negativní dopady, které musí být uvažovány. Rozpadla by se kupříkladu synchronizace konání kaskády sněmů OJ s vyvrcholením na VSJ. Tato kaskáda nemá jen praktický význam, kdy je volba orgánů OJ spojena s volbou delegátů vyšších sněmů, ale je zároveň v souladu se Stanovami a zvyklostmi vnitřního práva důležitou implementací principu činnostní demokracie. VSJ je suverénem organizace, je orgánem s nejvyšší autoritou a je bezpodmínečně nutné, aby vnitřní právo tuto skutečnost respektovalo a vytvářelo kvalitní rámec pro kvalifikované a demokratické rozhodování VSJ. Důležitou součástí tohoto rámce je pak právě kaskáda sněmů OJ, které projednávají zamýšlenou agendu VSJ a formulují pro něj návrhy usnesení. Z toho je zřejmé, že tato kaskáda se musí odehrát v poměrně těsně vymezeném čase příprav sněmu - kdyby proběhla příliš brzo, nemohla by reflektovat případné změny okolností, kdyby se opozdila, nemohla by do průběhu VSJ zasáhnout vůbec.

[17] Důležité je zmínit, že tato kaskáda samozřejmě nemá funkci jen vůči VSJ, ale obdobně nastavují nižší sněmy (střediskové respektive okresní) agendu sněmů vyšších (okresních respektive krajských). Rovněž jsou sněmy OJ nejvyššími samosprávnými orgány příslušných OJ. Tyto funkce by tedy mohly naplnit, i pokud by se konaly v původně stanovených termínech, tedy s respektováním původních lhůt. Funkci uvedenou v předchozím odstavci by ovšem takto naplnit nemohly. Nabízí se tedy úvaha, zda správnějším řešením by nebylo nechat kaskádu sněmů OJ proběhnout dvakrát: poprvé v původních termínech, podruhé před VSJ. Taková myšlenka ale naráží hned ve dvou důležitých aspektech. Prvním je samozřejmě otázka efektivnosti a ekonomického nakládání se zdroji organizace.

[18] Závažnější je však jiný aspekt - otázka, jaký charakter by měly sněmy v oné druhé kaskádě, tedy zda by se jednalo o sněmy řádné (volební) nebo mimořádné. Pokud by se jednalo o sněmy řádné, volební, došlo by fakticky k razantnímu zkrácení volebního období orgánů zvolených v první kaskádě, a to z vůle nikoliv jednotky jako takové, ale opět z vůle nadřízeného řídicího aktu. A pokud by sněmy ve druhé kaskádě byly mimořádné, tedy bez voleb orgánů OJ, došlo by pouze k odložení problému o jedno funkční období, pokud by ovšem nedošlo ke zkrácení volebního období ústředních orgánů - což nelze nyní antcipovat.

[19] Konečně je třeba připustit, že delegáti sněmu sice předpokládali, že volí orgány OJ na období 3, maximálně pak 3,5 roku; zároveň si však měli být vědomi, že toto ustanovení je formulováno v OŘJ a jako takové může být legálně změněno. Nemohli tedy toto své očekávání považovat za jisté.

[20] Na základě výše uvedených úvah RSRJ soudí, že zásah do pravidel “během hry” není nepřiměřený okolnostem.

[21] RSRJ se musela dále vypořádat s otázkou, zda navržená úprava není nepřiměřeným zásahem do činnosti samosprávy OJ.

[22] V této otázce vystupuje jako podstatné ustanovení čl. 132 OŘJ:

(132) Svolaatel dále musí svolat sněm, jestliže:

- a) je k tomu vyzván pro něj závazným řídicím aktem,*
- b) počet volených členů rady OJ klesne pod polovinu stavu ustaveného na posledním sněmu OJ,*
- c) písemně o to požádá alespoň jedna třetina delegátů posledního sněmu,*
- d) písemně o to požádá alespoň jedna čtvrtina činníků organizační jednotky nebo*
- e) o to usnesením svého sněmu požádá jedna třetina podřízených OJ.*

[23] Z tohoto ustanovení jednoznačně vyplývá, že pozastavení účinnosti (suspendace) druhé věty čl. 131 OŘJ má pouze dispozitivní, nikoliv kogentní charakter. Je totiž zjevné, že vedle uplynutí lhůty 42 měsíců existuje řada dalších okolností, které vedou ke svolání sněmu OJ a že tedy z navržené úpravy nutně neplyne prodloužení funkčního období jednotky o rok proti původnímu předpokladu. K tomuto prodloužení dojde pouze tehdy, pokud nebude existovat zřetelný projev vůle k dodržení původní lhůty, který by podle čl. 132 OŘJ vyústil ke svolání sněmu jednotky a k volbě nových orgánů.

[24] Konečně se RSRJ zabývala také tím, zda suspendováním druhé věty čl. 131 OŘJ nedojde k porušení práv zvolených činníků orgánů, kterým se takto prodlouží volební období o rok oproti původnímu předpokladu. A zde RSRJ konstatuje, že se skutečně o určitý zásah do jejich legitimních očekávání jedná, protože jakkoliv jim Stanovy ve čl. 24 písm. a) a návazně čl. 200 písm. a) OŘJ zaručují právo z funkce odstoupit, může nastat situace vytvářet na dotčené činníky tlak, který je pro ně nekomfortní. Zde ale RSRJ shledává, že tento zásah není nepřiměřený okolnostem a že stejně jako si delegáti sněmu měli být vědomi, že lhůty uvedené v OŘJ nejsou neměnné, měli si toho být vědomi i zvolení členové orgánů.

[25] Po zvážení všech výše uvedených okolností RSRJ rozhodla, jak uvedeno ve výroku nálezu.

Pro přijetí tohoto nálezu hlasovalo 5 členů Rozhodčí a smírčí rady pro, nikdo proti a nikdo se nezdržel. Podle čl. 160 Stanov byl nález přijat.

POUČENÍ

Proti rozhodnutí RSRJ není možné se odvolat. Rozhodnutí o výkladu Stanov je konečné a změnit jej může pouze Valný sněm Junáka.

V Praze dne 16. ledna 2022

Mgr. Petr Pavlok

RNDr. Tomáš Řehák

Mgr. Jiří Kubala

Mgr. Mariana Ermlová

Mgr. Tomáš Vítek, MPA
pověřený člen RSRJ
elektronicky podepsáno